

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2929-

1. september 2023

Svar på spørsmål om regjeringsapparatets håndtering av habilitetsregelverk mv.

Jeg viser til Kontroll- og konstitusjonskomiteens brev 10. august 2023 til statsministeren og til statsministerens svar av i dag. Jeg er bedt om å svare for Arbeids- og inkluderingsdepartementets vedkommende på spørsmålene 1, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12 og 13.

Spørsmålene gjengis og besvares fortløpende nedenfor.

- 1. Komiteen ber om at Statsministerens kontor på vegne av samtlige departementer informerer komiteen om departementenes respektive rutiner for praktisering av habilitetsreglene.*

I Arbeids- og inkluderingsdepartementet sikres det at ny politisk ledelse har kunnskap om habilitetsregelverket ved at habilitet, herunder mulige habilitetsutfordringer, tas opp i innledende samtaler mellom departementsråden og nye statsråder. Formålet med å ta opp temaet er å bevisstgjøre og oppfordre den nye statsråden til å tenke gjennom forhold som kan lede til habilitetsutfordringer.

Nye statsråder samt statssekretærer og politiske rådgivere får opplæring i habilitetsreglene av Statsministerens kontor. Etter dette tas det en særskilt gjennomgang av aktuelle temaer for ny politisk ledelse i departementet, herunder en orientering om habilitetsregelverket. Det er videre løpende kontakt om mulige habilitetsutfordringer i departementet utover de innledende samtalene. Dersom det kommer inn nye medlemmer av politisk ledelse utenom statsrådsskiftet, får disse en egen særskilt orientering om habilitet.

Habilitet er også ett av punktene som inngår i det skriftlige materialet fra departementet til den nye statsråden og øvrig politisk ledelse ved tiltredelse. Dette gis i papirform og ligger tilgjengelig elektronisk for hele departementet. I punktet om habilitet henvises det til Håndbok for politisk ledelse punkt 4.3 om habilitetsregler.

Departementet følger retningslinjene i Håndbok for politisk ledelse, og håndboken er godt kjent for politisk ledelse.

Samlet sett skal dette bidra til at politisk ledelse har høy bevissthet om eventuelle habilitetsspørsmål som kan oppstå og har kunnskapen som trengs for å foreta egne løpende habilitetsvurderinger. Dette danner også grunnlag for at jeg eller andre i politisk ledelse kan be om bistand i enkeltsaker fra embetsverket i departementet eller eventuelt Lovavdelingen ved behov.

Habilitetsreglene stiller i utgangspunktet ingen krav til skriftlighet. Det foretas løpende habilitetsvurderinger, eksempelvis ved at jeg leser gjennom en liste med navn i forbindelse med en oppnevning og registrerer at jeg ikke kjenner noen av personene. I saker der jeg har bedt embetsverket om å foreta en særskilt skriftlig habilitetsvurdering, arkiveres vurderingene i departementets saks- og arkivsystem.

Hvis jeg er inhabil i en sak som er til behandling i departementet, vil jeg be Statsministerens kontor om at det oppnevnes en settstatsråd som kan forberede og ta beslutning i saken, i tråd med retningslinjene i Håndbok for politisk ledelse punkt 4.3. Jeg følger også retningslinjene «Om Kongen i statsråd» punkt 11.3 om håndtering av habilitetsspørsmål i saker som behandles av Kongen i statsråd.

5. Komiteen understreker at Stortinget har vedtatt i lov at det er hver tjenesteperson som har ansvaret for egen habilitet. Har departementene rutiner for å gjennomgå egne budsjetter og andre relevante saksporteføljer for å fange opp saksbehandling som kan bli berørt når en ny statsråd har hatt innledende samtale med departementsråden og gått gjennom mulige habilitetsutfordringer? Det bes videre om en konkret redegjørelse for hvilke rutiner Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet har for slik oppfølging av den innledende samtalen med ny statsråd.

I de innledende samtalene mellom departementsråden og statsråden er mulige habilitetsutfordringer et tema. Dersom samtalen avdekker habilitetsutfordringer, vil departementsråden videreformidle informasjonen til berørte ekspedisjonssjefer i departementet for å sikre at avdelingene får kjennskap til dette. Det avklares sammen med politisk ledelse hvordan habilitetsutfordringer skal håndteres i ulike sakstyper, herunder ved behandling av budsjettsaker.

7. *Komiteen ber om at Statsministerens kontor samler inn og oversender en oversikt over eventuelle endringer i departementenes rutiner fra 2017 til i dag for å ivareta habilitetsreglene.*

I Arbeids- og inkluderingsdepartementet er hovedtrekkene i håndteringen av habilitetsreglene ikke endret siden 2017. Praksis med systematisk arkivering av særskilte skriftlige habilitetsvurderinger fra embetsverket i departementets saks- og arkivsystem er imidlertid innskjerpet i denne perioden.

Selv om departementet har en praksis på dette området som er i tråd med habilitetsreglene, har vi igangsatt en gjennomgang av rutiner og praksis knyttet til habilitet for å vurdere forbedringer.

8. *Komiteen ber om en fullstendig liste over beslutninger som statsråder har fattet eller deltatt i, hvor det i ettertid er avdekket inhabilitet.*

Jeg har ikke vært involvert i noen konkrete saker i departementet hvor det i ettertid er avdekket inhabilitet. Jeg er heller ikke kjent med at jeg har vært inhabil i saker som jeg har behandlet som medlem av regjeringen.

9. *Komiteen viser til svar på spørsmål 4 i statsministerens svarbrev til kontroll- og konstitusjonskomiteen datert 20. juli 2023. Komiteen ber om å få en oversikt over alle skriftlige habilitetsvurderinger som er foretatt i regjeringen fra den tiltrådte til dags dato. Det bes opplyst hvilken dato vurderingen ble forespurt, og eventuelt når det er bedt om en tilleggsvurdering.*

Embetsverket i Arbeids- og inkluderingsdepartementet har på forespørsel foretatt tre skriftlige habilitetsvurderinger knyttet til politisk ledelse i denne stortingsperioden.

Den 5. desember 2022 ba jeg embetsverket om å foreta en generell vurdering av min habilitet med bakgrunn i at ektefellen min skulle tiltre i et advokatfirma den 1. januar 2023. Vurderingen er av 16. desember 2022, og angir forhold som må vurderes i eventuelle fremtidige saker knyttet til dette advokatfirmaet.

Den 13. januar 2023 ble det foretatt en habilitetsvurdering av tidligere statssekretær Nancy Herz. En tilleggsvurdering ble forespurt 31. januar 2023, og foretatt 6. februar 2023. Saken omhandlet Herz' habilitet knyttet til saker som berørte hennes tidligere arbeidsgivere, samarbeidspartnere, oppdragsgivere og relasjoner. På bakgrunn av vurderingen fra embetsverket, vurderte tidligere statssekretær Herz seg inhabil til å behandle tildelingsaker til forskningsinstituttet NOVA.

Den siste saken omhandlet habiliteten til statssekretær Samra Akhtar. Vurderingen ble forespurt 23. mars 2023, og er av 14. april 2023. Saken gjaldt Akhtars habilitet knyttet til saker som gjelder stiftelsen Minotenk, hvor hennes søster er styreleder. På bakgrunn av

vurderingen foretatt av embetsverket, konkluderte statssekretær Akhtar med at hun er inhabil i saker som gjelder Minotenk. Saker knyttet til tilskuddsordningen for nasjonale ressursmiljøer behandles derfor av en annen statssekretær i Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

10. Komiteen viser til svar på spørsmål 4 i statsministerens svarbrev til kontroll- og konstitusjonskomiteen datert 20. juli 2023. Komiteen ber regjeringen samle en oversikt over alle tilfeller der en statsråd har bedt embetsverket om bistand til habilitetsvurdering fra regjeringen tiltrådte til dags dato. Ettersom en slik oversikt ifølge statsministerens svarbrev ikke allerede foreligger, har komiteen forståelse for at detaljeringsgraden vil variere for de enkelte oppføringene.

Embetsverket i Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil alltid på forespørsel bistå statsråder i å foreta habilitetsvurderinger. Habilitetsvurderinger foregår løpende og muntlig, eksempelvis ved at jeg sammen med embetsverket går gjennom en liste med navn i forbindelse med en oppnevning og vurderer min habilitet. Det vil derfor ikke være mulig å gi en uttømmende liste over alle tilfeller der en statsråd har bedt embetsverket om bistand til en habilitetsvurdering.

Når det gjelder skriftlige habilitetsvurderinger, løftes en anmodning om dette fra meg eller andre i politisk ledelse til departementsråden, som deretter fordeler oppgaven til en av avdelingene. Som nevnt i svaret mitt på spørsmål 1, arkiveres skriftlige habilitetsvurderinger slik at disse blir dokumentert. Departementet har på denne bakgrunn oversikt over alle tilfeller der en statsråd har bedt om bistand til en skriftlig habilitetsvurdering fra regjeringen tiltrådte til dags dato.

Som det fremgår av mitt svar på spørsmål 9, har embetsverket foretatt én skriftlig habilitetsvurdering av meg av 16. desember 2022.

11. Komiteen ber regjeringen redegjøre for eventuelle rapporteringsrutiner for politisk ledelse i departementene som omfatter privatøkonomiske forhold. Komiteen ber om at redegjørelsen inkluderer informasjonen om formålet med eventuell rapportering og hvilke opplysninger som i så fall rapporteres inn til Statsministerens kontor eller til det enkelte departement.

Departementet sørger for at politisk ledelse er kjent med de til enhver tid gjeldende retningslinjene i Håndbok for politisk ledelse og Stortingets regelverk for registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser.

Som nevnt i svaret mitt på spørsmål 1, foretas det samtaler innledningsvis med ny politisk ledelse om typiske forhold som kan føre til mulige habilitetsutfordringer, og det er videre løpende dialog om temaet utover de innledende samtalene. Jeg viser også til mitt svar på spørsmål 7, hvor det fremgår at departementet har igangsatt en gjennomgang av rutiner og praksis knyttet til habilitet for å vurdere forbedringer.

12. Komiteen ber om liste, fordelt på departement og statsråd, over alle utnevnelser/oppnevnelser foretatt av statsråder eller regjering til råd, styrer og andre relevante verv eller organ fra oktober 2017 til i dag.

Det er utarbeidet en liste med sikte på å gi en oversikt over utnevnelser/oppnevnelser foretatt av departementet eller Kongen i statsråd til råd, styrer og andre relevante verv eller organ fra oktober 2017 til i dag, som følger vedlagt.

Departementet gjør for ordens skyld oppmerksom på at ansettelse i Trygderetten, som har gått i statsråd, ikke fremgår av oversikten.

13. Det vises til at SMK har bedt departementene om å gjøre en grundig gjennomgang av saker der habilitet kan være et tema, jf. statsministerens svarbrev av 20. juli 2023. Komiteen ber om å få oversendt departementenes gjennomgang.

I lys av oppfordringen fra statsministeren og sakene som har oppstått, har jeg gjennomgått utnevnelser/oppnevnelser foretatt i min tid. Formålet med gjennomgangen har vært å finne ut om det har vært noen habilitetsforhold som ikke tidligere er avdekket. Dette er ikke funnet.

Jeg viser også til mitt svar på spørsmål 7, hvor det fremgår at departementet har igangsatt en gjennomgang av rutiner og praksis knyttet til habilitet.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen

Vedlegg 1: Liste over utnevnelser/oppnevnelser fra oktober 2017 til i dag - AID